

pæl for Rectoren, der skal opføres. Jeg boer selv i en Bygning, som er opført for et Par Aar siden fraaas overfor den Plads, hvorpaa Skolen skal opføres; den er opført af en Privatmand, og den har, efter hvad han har erklæret for mig, kostet ham 13,000 Rbd. foruden Grunden, og deri er dog kun 2 Beboelsesleiligheder og nogle Paklofter. Derfor troer jeg, at man ikke i Randers kan bygge en Skolebygning som den, her er Tale om, for synderligt ringere end det, Forslaget gaaer ud paa. Hvad Communalbestyrelsens Tilskud angaaer, troer jeg endvidere, at dette ogsaa i og for sig indeholder Grund til at gaae ind paa Sagen for dem af Forsamlingen, som ønske, at Latinskolerne, eller, som de ved en mindre rigtig Talebrug ere komne til at hedde, de lærde Skoler, skulde gaae over til Realskoler; thi derved er vistnok mere end Halvdelen af dette Skridt gjort, naar Communen er, om jeg maa kalde det saa, Eier af Halvdelen af den lærde Skoles Bygninger, saa at denne derved paa en Maade kommer ind under Communen. Naar man finder det mere hensigtsmæssigt, at Randers Commune har en Realskole, — som Staten har foræret Aarhus, der ligger ikke langt derfra, — vil man vistnok meget let kunne komme ind paa denne Forandring, da Communen eier, som sagt, omtrent Halvdelen.

Der er ogsaa her kun Tale om en Udgift eengang for alle, og ikke om noget aarligt Tilskud. Denne Udgift er ogsaa meget mindre, end hvad Staten for ikke mange Aar siden har givet til Aarhus, Aalborg, Odense, Roskilde og Kolding Skoler; alle disse Byer have været saa heldige, at deres Skoler ere blevne forðømte til Nedrivelse et Par Aar tidligere, end skeet er i Randers, og at den tilfældige Livsomsstandighed skulde have saa stor Indflydelse paa Communernes Stilling til Staten i dette Anliggende, forekommer mig temmelig uretfærdigt eller ialtsald ubilligt. Skal denne Skole nedlægges, ligesom skeet er med Slagelse og tildeels med Ronne Skole, tør jeg og haabe, at Thinget vil vise Randers Commune samme Liberalitet, som det har vist de andre Communer, ved nemlig at lade denne Commune forblive i Besiddelse af en Bygning, passende

til den større Skole, som skulde træde istedetfor Latinskolen. Naar vi endelig tage Hensyn til, at Sorø Akademie har givet 116,000 Rbd. — saavidt jeg har forstaaet Dplysningerne — til de andre Skoles Forsyning med passende Bygninger, troer jeg heller ikke, at det kan siges at være formeget forlangt, at det giver 10,000 Rbd. til den sidste Skole af den Art, som jeg troer der kan være Tale om. Sorø Akademis aarlige Overskud er desuden saa stort, at der ingenlunde vil kunne mærkes nogen særdeles betydelig Afgang i de Pengemidler fra dette, som herefter maaskee skulle anvendes til en anden Art af Underviisning, nemlig en mere realistisk Underviisning, og til Almueforlevesenets Forbedring, hvilke vistnok begge ere meget vigtige Diemed, især det sidstnævnte. Dersom der skulde være Nogen, som havde en vis ubevidst Modbydelighed for det lærde Skolevæsen, navnlig Latinskoler, skal jeg, forsaavidt det blandt Andet er blevet yttret, at disse Skoler ere Fabrikker for tilkommende Embedsmænd, tillade mig endnu at bemærke, at dette ingenlunde er det Besentligste ved den Slags Underviisnings Gavnlighed for Landet i det Hele; thi, som bekendt, har den været benyttet til ikke blot at danne Embedsmænd, men ogsaa til at vedligeholde den almindelige Dan-nelse, og jeg troer, at, naar man vil tage Hensyn til, hvad der er skeet her i vort Fædreland i de senere Aar, vil man finde, at nogle af de kraftigste Grundpiller for Friheden og af de virksomste Mænd til at vedligeholde denne ere udgaaede fra denne Skole og have der modtaget Underviisning — jeg mener ikke Randers Skole, men fra de lærde Skoler overhovedet her i Landet. Vi have desuden for Diebliffet ikke noget andet saadant Samfund af Lærere, som paa denne Maade kunde støtte Friheden i Provindserne, førend vi faae saadanne Skoler oprettede, som kunne træde istedetfor de høiere Skoler, vi hidtil have haft, og derfor er det vistnok betænkeligt at for-mindste disse Frihedens Støtter, især i disse vanskelige Tider, overfor de Bestræbelser, som desværre vise sig for at undergrave den. Jeg beder derfor det ærede Thing ogsaa af den Grund at overveie, hvad det gjør, naar det slaar en Latinskole ihjel, inden det giver pas-